

JAHON ADABIYOTIDA UYG‘ONISH DAVRINING O‘RNI VA AHAMIYATI

*Qo‘qon Universiteti Andijon filiali
Ijtimoiy-gumanitar fakulteti
Filalogiya va tillarni o‘qitish o‘zbek tili
Muxtorjonova Muslima Habibullayeva
Vasila Ibrohimjonova Moxichexra
Email: vasilahabibullayeva@gmail.com.*

Anotatsiya: Mazkur maqolada Uyg‘onish davri jahon adabiyotida tutgan o‘rni, uning asosiy g‘oyalari, taniqli namoyandalari va bu davr adabiyotining insonparvarlik ruhidagi yangilanishi haqida so‘z yuritiladi. Shuningdek, Uyg‘onish davrining keyingi adabiy jarayonlarga ta’siri tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Uyg‘onish davri, jahon adabiyoti, insonparvarlik, gumanizm, klassik meros, Dante, Shekspir, Servantes.

Kirish:

Uyg‘onish davri — inson tafakkuri va ijodining qayta tiklanish bosqichi bo‘lib, Yevropada XIV asr oxiri va XVII asr boshlarida yuzaga kelgan. Bu davrda ilm-fan, san‘at va adabiyotda ulkan yangilanishlar yuz berdi. Adabiyotda esa inson shaxsini ulug‘lash, erkin fikrlash va gumanistik qadriyatlarni ilgari surish markaziy mavzuga aylandi.

Asosiy qism:

Uyg‘onish davrida ijod qilgan adiblar klassik yunon va rim adabiyotiga murojaat qildilar. Bu meros orqali ular ijodda realizm, inson ruhiyati, axloqiy masalalar kabi mavzularni keng yoritdilar. Italiyada Dante Aligyerining “Ilohiy komediya” asari, Bokkachchoning “Dekameron” to‘plami gumanistik adabiyotning yorqin namunalari bo‘ldi. Angliyada Uilyam Shekspir dramaturgiya janrini yangi bosqichga olib chiqdi, uning “Hamlet”, “Otello”, “Romeo va Julietta” kabi asarlari inson psixologiyasi va jamiyat muammolarini chuqur tahlil qildi.

Ispaniyada Servantesning “Don Kixot” asari Uyg‘onish davrining eng buyuk romanlaridan biri sifatida baholanadi. Ushbu asar orzular va haqiqat o‘rtasidagi kurashni, insoniyat orzularining ulug‘ligini tasvirlaydi. Frantsiyada esa Fransua Rable va Monten singari adiblar inson tabiatini o‘rganishga alohida e’tibor qaratdilar.

Xulosa:

Uyg‘onish davri jahon adabiyotiga chuqur ta’sir ko‘rsatgan, uni yangi bosqichga olib chiqqan davr bo‘ldi. Bu davr ijodkorlari orqali adabiyot insoniyat hayotining aks ettiruvchisi, axloqiy yo‘lboshchiga aylana oldi. Hozirgi zamon adabiyotida ham bu davr g‘oyalari va etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. QODIROV, A. (2025). BADIY ASAR TAHLILI VA DIN INTEGRATSIYASI:(Alisher Navoiy ijodi misolida). Hamkor konferensiyalar, 1(11), 386-388.
2. Qodirov, A. (2024). USLUB ADABIYOTSHUNOSLIKNING MUHIM KATEGORIYASI SIFATIDA. University Research Base, 857-860.
3. Abdulazizbek, Q. (2024). USLUB ADABIYOTSHUNOSLIKNING MUHIM KATEGORIYASI SIFATIDA. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 2(42), 144-149.
4. Qodirov, A., Inomjonova, M., & Olimova, X. (2025). ADABIYOTSHUNOSLIKDA BADIY ASAR TILI VA BADIY NUTQ USLUBI. Наука и технология в современном мире, 4(5), 36-38.
5. O'G'LI, Q. A. L. (2023). ADABIYOTSHUNOS USLUBI HAQIDA (DILMUROD QURONOV IJODI MISOLIDA). World of Philology, 2(2), 46-50.
6. Kobilova, Z. B. (2021). Amiriy and fazliy. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(9), 271-276.
7. Kobilova, Z. (2022). Image of a Drinker and a Hermit in the Amir Al-Ghazali. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(4), 173-176.
8. Qobilova, Z. (2020, December). THE ARTISTIC-AESTHETIC EFFECT OF AMIRI'S POETRY SCOPE. In Конференции.
9. Haliljonovna, S. K. (2024). PSYCHOLOGICAL POSSIBILITIES OF FORMING INTERESTS IN VISUAL ARTS IN PRESCHOOL CHILDREN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 12(3), 438-442.
10. Жахонгирова, Тамила; ,ЭВОЛЮЦИЯ НЕГАТИВНЫХ ЭМОЦИЙ В АНГЛИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ: СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ,Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi,11,2,18-20,2024,
11. Andreyevna, Jaxongirova Tamila; ,CURRENT TRENDS AND DEVELOPMENT FACTORS IN THE APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION,Ta'limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari,28,1,230-233,2024,
12. Khabibullaeva F.K. The Problem of Adequacy in Russian Translations of A. Kadiri's novel "The Past Days". Toronto. Design Engineering. 2022. – P. 6091-6101.
13. Abdullaevna, K. G. (2024). TRANSLATION CHALLENGES IN SCIENTIFIC AND TECHNICAL TRANSLATION WITH A FOCUS ON TERMINOLOGICAL DICTIONARIES. Science and innovation, 3(Special Issue 34), 178-181.
14. Toshboyeva, O. (2024). THE TERMINOLOGY, GENESIS, AND LINGUISTIC FOUNDATIONS OF "BRAND NAMES" IN THE WORLD OF LINGUISTICS. University Research Base, 992-995